

ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ № 1 м. ХАРКОВА

Культура ХХ ст. Театральна культура

Методична розробка уроку

Розробила викладач Ворончихіна К. С.

2018 рік

ЗМІСТ

Тема 3. КУЛЬТУРА ХХ ст. ТЕАТРАЛЬНА КУЛЬТУРА.....	2
Тема уроку: Провідні актори та режисери українського театру. Лесь Курбас та ін. Сучасний драматичний, музичний і ляльковий театр.....	2
I. Організаційний момент уроку.....	2
II. Перевірка домашнього завдання.....	2
III. Актуалізація опорних знань учнів.....	2
IV. Мотивація навчальної діяльності.....	2
V. Викладення нового навчального матеріалу.....	3
VI. Актуалізація набутих знань (рефлексія).....	11
VII. Підбиття підсумків уроку.....	12
VIII. Домашнє завдання.....	12
Список використаних джерел.....	14
Додаток 1.....	15

Тема 3. КУЛЬТУРА ХХ ст. ТЕАТРАЛЬНА КУЛЬТУРА

Тема уроку: Провідні актори та режисери українського театру. Лесь Курбас та ін. Сучасний драматичний, музичний і ляльковий театр.

Мета: ознайомити учнів із творчістю провідних режисерів та акторів українського театру, зокрема театрального реформатора Л. Курбаса; продемонструвати відмінності сучасного драматичного, музичного та лялькового театрів; розвивати вміння аналізувати значення української художньої спадщини в житті суспільства та власному житті; виховувати любов до мистецтва театру, зацікавленість режисерською та акторською професією.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Оснащення: Зоровий ряд: портрет Л. Курбаса; фотографії провідних українських акторів; уривки із фільмів або спектаклів за їх участі; схема, презентація.

Обладнання: підручник, ТЗН.

Основні поняття: «Березіль», «Інтерлялька», «мюзикл».

Епіграф: *Людина йде сьогодні до театру для того, щоб залишитися людиною. РОБЕР ЛЕПАЖ*

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент уроку **1 хв.**

II. Перевірка домашнього завдання

Колективна робота (створення сценарію позакласного заходу «Пісенний вернісаж» за підготовленими вдома запитаннями). **4 хв.**

III. Актуалізація опорних знань учнів **3 хв.**

Бесіда

- Пригадайте, які українські театри працювали в Україні на початку ХХ ст.
- Кого вважають корифеями українського театру? Чому?
- Яке значення мало заснування стаціонарного українського театру?

IV. Мотивація навчальної діяльності **3 хв.**

Учитель. Доброго дня! Український театр посідає чільне місце у вітчизняній культурі. Він є непересічним явищем у світовому мистецтві та

відіграє першорядну роль у становленні національної самосвідомості українців.

У нас на уроці присутній кореспондент газети «Театральні новини», який має бажання з вами поспілкуватися. (Підготовлений учень).

Кореспондент.

- Хто з вас був у театрі?
- Що вас вразило?
- Що ви розумієте під виразом «театральне мистецтво»?
- А скільки театрів у Харкові? Назвіть їх.

Учитель. Театр – вид мистецтва, особливістю якого є художнє відображення життя за допомогою сценічної дії акторів перед глядачами. Як відомо, основним видом театального дійства є вистава. У ХХ ст. значного розвитку досяг національний театр. Як саме це все відбувалося, ми дізнаємося сьогодні на уроці.

Повідомлення теми та мети уроку.

V. Викладення нового навчального матеріалу

19 хв.

1. Розповідь учителя

Новітня історія українського театру починається з інноваційних пошуків, які гідно й послідовно поєднувались із традиціями, закладеними корифеями українського театального мистецтва. (Презентація).

Серед молодого покоління театральних діячів-реформаторів особливе місце посідав *Лесь Курбас* (25.02.1887 – 03.11.1937), який увійшов в історію як театральний реформатор, режисер, актор, драматург, педагог, народний артист України. Молоді роки його минули на Тернопільщині, де він здобув початкову освіту, згодом продовживши навчання у Віденському та Львівському університетах. Слайд 4.

Напередодні Першої світової війни (1911-1914) працював у «Гуцульському театрі» Г. Хоткевича та у Руському народному театрі товариства «Руська бесіда», а з 1916 р. був актором першого стаціонарного

українського театру в Києві. Проте його мрією було вийти за межі *етнографічно-побутового* театру й створити новий за формою і змістом український театр, не відкидаючи кращі традиції театру корифеїв.

Завдяки його зусиллям у 1917 р. був створений стаціонарний *молодий театр* у Києві, вибудований на принципі театральності у поєднанні з громадськістю та високою інтелектуальністю.

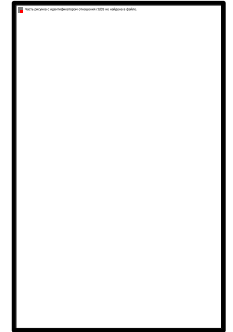
Вершиною творчого доробку Л. Курбаса було створення у 1922 р. *мистецького об'єднання «Березіль»* на базі театру «Березіль». Це була кузня кваліфікованих мистецьких кадрів в Україні, через яку пройшло багато талановитих акторів і режисерів, які згодом очолили різні театри України. За великий внесок у розвиток театральної культури у 1925 р. Лесю Курбасу присвоєно звання народного артиста України, а в 1926 р. театр «Березіль» було переведено до Харкова (на той час – столиці України). Слайд 5.

Режисерська лабораторія театру «Березіль», 1925 р. Сидять (зліва направо): Я. Бортник, В. Василько, Борис Тягно, З. Пігулович, Л. Курбас, Ф. Лопатинський, Ю. Лішанський. Стоять: Павло Береза-Кудрицький, І. Крига, А. Авраменко-Ірій Слайд 5.

«Березіль» — український театр-студія, заснований Лесем Курбасом у 1922 році у Києві. В 1926 році його було переміщено до Харкова, де він зайняв приміщення, яке до цього належало театру імені І. Франка під керівництвом Гната Юри (це будівля Харківського українського академічного драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка). Нині назву «Березіль» має мала сцена Харківського державного академічного драматичного Театру імені Т. Г. Шевченка.

Другом і однодумцем Л. Курбаса був М. Куліш – відомий український драматург ХХ ст. Найвідоміші його п'єси – «Народний Малахій», «Мина Мазайло», «Отак загинув Гуска», «Патетична соната», «Маклена Граса», більшість з яких ставились на сцені театру «Березіль» і навколо яких точилися гострі дискусії. Слайди 6 – 10..

На початку 1930-х рр. поширюються наклепницькі звинувачення на адресу Л. Курбаса та його соратника М. Куліша в насадженні ворожнечих поглядів на мистецтво. У 1933 р. Л. Курбаса усунуто від керівництва театром, закрито театр «Березіль». Слайди 11 -13.

Сатира на пристосуванців за комедією Куліша.

У 1934 р. назву «Березіль» було змінено на «Харківський академічний український драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка», який очолив учень Л. Курбаса М. Крушельницький, а імена Л. Курбаса та багатьох інших представників творчої української інтелігенції десятиліттями замовчувалися або згадувалися серед імен «ворогів народу».

З курсу історії ви знаєте, які були страшні репресії в той час. У 1937 р. Курбаса було заарештовано, відправлено до Соловецьких таборів, де його було розстріляно. Із насильницьким упровадженням соціалістичного реалізму драматургів-новаторів Я. Мамонтова, І. Кочергу, Ю. Яновського, І. Дніпровського, Л. Первомайського, М. Куліша було замінено єдиною постановочною формулою та єдиним ім'ям – О. Корнійчук. Саме на основі його п'єс «Платон Кречет», «Правда», «Богдан Хмельницький», «В степах України» вибудовувалась модель соціалістичного театру.

З кінця 1930-х до кінця 1950-х рр. український театр переживає важкі часи. Це зумовлено трагічними подіями української історії – репресіями, роз'єднаністю українських земель, гітлерівською навалою. Проте і в тяжкі часи боротися з фашистськими окупантами в тилу продовжували творчу діяльність 42 театральних колективи.

Після перемоги у радянській культурі також продовжували діяти ідеологічні обмеження, стримуючи національно-культурний розвиток.

Уважається, що український театр 1930-х – початку 1960-х рр. – це насамперед театр визначних акторів (А. Бучма, Н. Ужвій, Д. Антонович, В. Чистякова, М. Крушельницький, Г. Юра, Н. Титаренко, І. Мар'яненко, О. Сердюк та ін.). Більшість із них працювали в Київському театрі ім. І. Франка, Харківському театрі ім. Т. Г. Шевченка, були або учнями, або сподвижниками Л. Курбаса, а створені ними образи мали глибокий гуманістичний зміст. Слайди 14 -16.

Роки «відлиги» характеризуються поживавленням культурного життя на всій території СРСР: із забуття повернулися імена театральних діячів, репресованих у 1930-ті рр., було здійснено кілька постанов за п'єсами М. Куліша, видано спогади про Л. Курбаса, реконструйовано його виставу «Гайдамаки». Саме в ці роки формується нова генерація української театральної інтелігенції, яка шукала шляхи до національних джерел, щиро прагнула до встановлення істини у вітчизняній історії. Її представниками були С. Данченко, Б. Ступка, В. Івченко, Ф. Стригун, які уславили український театр своєю майстерністю, щирістю, психологічністю розробки образів.

1980-1990-ті рр. позначені пошуками, організаційними змінами у театральному мистецтві. Було створено нові театри-студії, експериментальні спектаклі. Провідні режисери шукали нову знакову театральну мову. Український театр увійшов у епоху постмодернізму. Невеликі театри-студії працювали в камерних залах, а інколи – у підвальних приміщеннях, гаражах, художніх галереях. На хвилі студійного руху в Києві виникають декілька нових театрів: 1988 р. – Театр «Колесо» під керівництвом І. Кліщевської. Театр-салон «Сузір'я» під керівництвом О. Кужельного, 1989 р. – Київський театр пластичної драми на Печерську, 1991 р. – Київський драматичний театр «Браво» під керівництвом Л. Титаренка, Театр-студія «Театральний клуб»,

заснований режисером О. Ліпіним, 1995 р. – Театр «Актор» під керівництвом В. Шестопалова тощо.

Своєрідним майданчиком для експериментів серед молодих митців у 1990-ті рр. стали театр «Березіль» у Харкові і театр у Коломиї, створений за ініціативою Д. Чеборака.

На сценах з'явився новий репертуар – раніше заборонена драматургія абсурду, спектаклі-колажі за культовою прозою (Дж. Джойс, Ф. Кафка,

П. Зюскінд). Одним із найвідоміших популярних експериментальних авангардних театрів був Львівський театр ім. Л. Курбаса під керівництвом В. Кучинського. На початку 1990-х рр. в Україні з'явилась когорта молодих режисерів, які творили альтернативне мистецтво не в студіях, а в системі державних театрів: на малій сцені Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка поставив свою першу виставу А. Жолдак; Державний угорський театр у Береговому очолив А. Вінянський (нині головний режисер Національного театру в Будапешті). У Київському Державному театрі драми й комедії на лівому березі під керівництвом Е. Митницького виросла плеяда режисерів-експериментаторів (Д. Богомазов, Ю. Одинокій, Д. Лазорко), які нині успішно працюють у різних театрах України і за кордоном. Кілька спроб створити новий тип авангардного театрального колективу було здійснено в Харкові, зокрема на Малій сцені Харківського театру ім. Т. Г. Шевченка (одна з кращих постановок на цій сцені – вистава «Маклена Граса» за М. Кулішем режисера С. Пасічника). Слайд 17.

Театр ім. Шевченка

Харківський державний академічний драматичний театр імені Тараса Шевченка входить до числа найстаріших театрів України, театр відкрили на початку 20 століття. Заснував і довгий час керував театром відомий український режисер, артист і театральний діяч Лесь Курбас. Репертуар театру досить різноманітний і наповнений творами української класики, а також зарубіжними п'єсами.

А зараз учні нашого театрального гуртка покажуть уривок з п'єси Г. Квітки-Основ'яненка «Сватання на Гончарівці».

(Учні розігрують сцену).

Вчитель: Пропоную проглянути фото, на яких показана робота учнів театрального гуртка нашого Центру.

Театральний гурток ЦПТО № 1 м. Харкова.

Вистава за п'єсою М. Старицького «За двома зайцями». Режисер – викладач ЦПТО № 1 Ворончихіна К. С.

Театральний гурток ЦПТО № 1 м. Харкова.

Вистава за п'єсою Г. Квітки-Основ'яненка «Сватання на Гончарівці». Режисер – викладач ЦПТО № 1 Ворончихіна К. С.

Театральний гурток ЦПТО № 1 м. Харкова.

Уривок з драми-феєрії Л. Українки «Лісова пісня».

Режисер – викладач ЦПТО № 1 Ворончихіна К. С.

Вчитель: Я, як керівник цього гуртка, ставила фрагменти з класичної драматургії.

Як бачите, ми з учнями з любов'ю ставили ці сцени і вірні одвічно значущій класиці вітчизняної драматургії.

Прагнення оновити театральне мистецтво, розширити глядацьку аудиторію відбилосся у формуванні нового для українського театру явища – **мюзиклу**. Першість у цьому належала Одеському музично-драматичному театру. У 1991 р. відбулася прем'єра першої української рок-опери «Біла ворона» Г. Татарченка і Ю. Рибчинського.

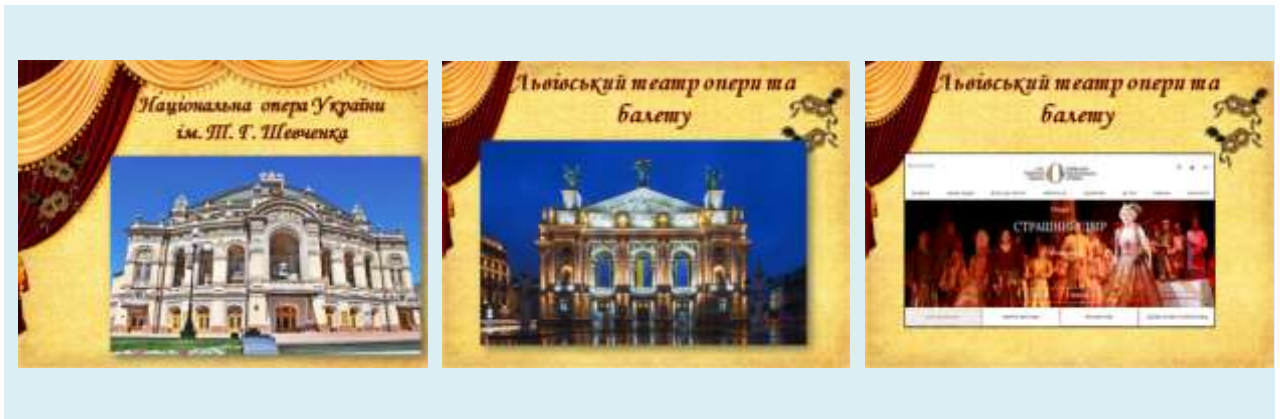
Сьогодні в Україні працюють драматичні, музичні та лялькові театри. Серед них: *Академічний драматичний театр ім. Івана Франка* (Указом Президента України театру надано статус Національного, 1994; у 1987 – 2001 рр. його очолював С. Данченко, від кінця 2001 р. очолював народний артист України Б. Ступка; акторський склад Б. Ступка, Б. Бенюк, А. Хостікоєв, Н. Сумська, Л. Кадирова, Л. Задніпровський, О. Богданович, І. Дорошенко, В. Мазур, Л. Смородіна, С. Станкевич та ін.); Слайди 18 -23.

		
Театр ім. І. Франка		
		
Богдан Ступка		Ада Роговцева

Національний академічний український драматичний театр ім. Марії Заньковецької, м. Львів (з 1987 р. головним режисером театру є Ф. Стригун; статус Національного здобув 2002 р.; у театрі працюють: Я. Мука, С. Глова, Р. Біль, Н. Лань, І. Швайківська, Т. Жирко, О. Гарда, І. Гаврилів, Р. Мервінський, О. Кузьменко, М. Максименко, В. Щербань, Л. Остринська, О. Самолюк, Н. Лісова, О. Огородник, О. Сікиринський, Я. Кіргач, Н. Шепетюк; розширився гастрольний діапазон театру: Велика Британія, Канада, США, Польща, Словаччина); *Національний академічний театр російської драми ім. Лесі Українки* (ім'я присвоєно театру 1941 р.; свого часу тут працювали: актори В. Добровольський, О. Борисов, П. Луспекаєв, К. Лавров, А. Роговцева; режисери К. Хохлов, В. Неллі, М. Соколов, Л. Варпаховський, Г. Товстоногов, І. Молостова).

Поряд із драматичними театрами в Україні працюють театри музичного спрямування: оперні (у Києві, Харкові, Львові, Одесі, Дніпропетровську, Донецьку), музичної комедії (у Харкові та Одесі, а також театр оперети в Києві), дитячий музичний театр у Києві.

Національна опера України ім. Т. Г. Шевченка. Вистави київської трупи із захопленням слухали й переглядали у Німеччині, Франції, Швейцарії, Канаді, США, Мексиці, Данії, Іспанії, Італії, Японії, Польщі, Угорщині, Австрії, Голландії. Слайди 24 - 26.

У репертуарі театру понад 50 оперних і балетних вистав. Солісти: І. Даць, В. Лупалов, І. Борко. *Львівський Національний академічний театр опери та балету ім. Соломії Крушельницької* (до 2000 р. – ім. Івана Франка) здобув статус Національного (2005). Сьогодні у театрі працюють понад 40 солістів, балетна трупа (60 артистів), хор (60 артистів), симфонічний оркестр (90 музикантів). У репертуарі театру 22 опери, 3 оперети та близько 20 балетів. Усі опери виконуються мовою оригіналу (італійською, французькою, російською, польською). У приміщенні театру проводиться Міжнародний фестиваль оперного мистецтва ім. Соломії Крушельницької. З 2009 р. театр є членом асоціації «Опера Європи».

Багатовікові традиції в Україні має театр ляльок, який за радянських часів традиційно вважався дитячим. Але й він зазнав певних змін. Ляльковий театр став уже не «казковим» дитячим театром, а звернувся до «дорослої» проблематики. Нині в Україні функціонують близько 30 державних, комунальних та декілька приватних лялькових театрів. В Україні проводяться популярні міжнародні фестивалі лялькарів: «Інтерлялька» (Ужгород), «Подільська лялька» (Вінниця), «Золотий Телесик» (Львів). Для деяких українських лялькових театрів є характерною тенденція виготовлення ляльок за давніми українськими традиціями (їх використовують у виставах з адаптаціями українського фольклору). Значно розширюється жанровий діапазон – у Полтавському ляльковому театрі відбулася одна з перших спроб постановки оперної вистави.

Український театр початку третього тисячоліття демонструє вірність одвічно значущій класиці вітчизняної драматургії, хоча також активно звертається до творів світових класиків.

2. Запис у зошитах

Провідні актори та режисери українського театру ХХ ст.

Період	Режисери	Актори
Початок ХХ ст.	Л. Курбас, Г. Юра, В. Василько, М.Терещенко, Ф. Лопатинський, Г. Ігнатович, Б. Тягно та ін.	М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий, П.Саксаганський,М.Садовський, М. Заньковецька та ін.
1930 - 1960 рр.	М. Крушельницький, В.Василько,Б.Романицький, І. Юхименко, Б. Тягно, Г. Ігнатович, І. Чабаненко та ін.	А. Бучма, О. Ватулян, Н. Ужвій, В. Доброволький, Д. Мілютенко, Ю. Шумський, Г. Юра, Д. Антонович, І. Мар'яненко, М. Крушельницький, О. Сердюк, В. Чистякова та ін.
Кінець ХХ ст.	С. Данченко, Б. Ступка, В. Івченко, Ф. Стригун, О. Коломієць, М. Зарудний (соцреалізм), В. Малахов, О. Більченко, О. Ліпцин, (камерні театри-студії), А. Жолдак,Р. Віктюк, С. Пасічник, Д. Богомазов, Ю. Одинокий, Д. Лазорко (авангардизм) та ін.	Б. Ступка, А. Роговцева, А. Хостікоєв, Н. Сумська, Б. Бенюк, Л. Кубюк, Л. Смородіна, О. Задніпровський, В. Заклунна, Л. Кадочникова, О. Бондаренко, В. Задніпровський, Ю. Гребельник, Т. Назарова, Ю. Мажута та ін.

VI. Актуалізація набутих знань (рефлексія)

2 хв.

Бесіда

- ❖ Які драматичні театри вам відомі?
- ❖ Чому, на вашу думку, лялькові театри звертаються до репертуару для дорослих?
- ❖ Виставу за яким твором ви хотіли б переглянути?

VII. Підбиття підсумків уроку

2 хв.

Інтерактивна вправа «Мікрофон»

Продовжте речення:

- Сьогодні на уроці мене вразило... (мені запам'яталося...)
- Творчість Л. Курбаса належить до визначних надбань українського театру ХХ ст., тому що ...
- Розвиток театрального мистецтва ХХ ст. має такі періоди ...
- Сьогодні в Україні популярними жанрами театральної діяльності є ...

Оцінювання

VIII. Домашнє завдання

1 хв.

Завдання для всіх:

1. Прочитати матеріал підручника: Климова Л. В. Художня культура. 10 клас: Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів. Рівень стандарту. Академічний рівень. К.: Літера ЛТД, 2010. С. 150-155.

2. Підготувати доповіді:

«Мій улюблений актор»; «Мої враження від вистави».

3. Випереджальне завдання – підготувати доповіді:

«*Біографи О. Довженко*» — про біографію О. Довженка;

«*Біографи І. Миколайчука*» — про біографію І. Миколайчука;

«*Біографи Л. Бикова*» — про біографію Л. Бикова;

Індивідуальне завдання:

1. Розпочати роботу над творчим проектом «Культура ХХ ст. Театральна культура».

2. **Групова робота.** Кожна група отримує завдання – підготувати повідомлення:

Група 1. «Знавці творчості О. Довженка» — про творчий шлях О. Довженка (дібрати цікаві уривки із його фільмів, використовуючи мережу Internet);

Група 2. «Знавці творчості І. Миколайчука» — про творчий шлях І. Миколайчука (дібрати цікаві уривки із фільмів за його участі, використовуючи мережу Internet);

Група 3. «Знавці творчості Л. Бикова» — про творчий шлях Л. Бикова (дібрати цікаві уривки із фільмів за його участі, використовуючи мережу Internet).

Група 4 Готує повідомлення про українське «поетичне кіно».

Викладач. Я написала вірш про театр. Послухайте.

Театр – мистецтво синтетичне,
Чарівне дійство там іде.
Актори грають органічно,
А режисер там все веде.

Від давньогрецького театру
Цей дух мистецький чарував,
А у двадцятому столітті
Лесь Курбас «Березіль» нам дав.

І музика, і танці дії
Тебе захоплять, наче вир,
І сколихнуть в душі надії,
Що сплять міцненько до цих пір.

І викличе і сміх, і сльози
Оце магічне ремесло.
Любіть театр – він допоможе
Змінить на краще, що було.

Викладач. Сьогодні у нас в гостях народний артист України, актор Харківського державного академічного драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка Олександр Гава. Він багато років грав на сцені цього театру і створив безліч яскравих образів. Розкажіть, будь ласка про себе, про свої ролі.

(Актор розповідає)

5 хв.

Учениця. Почитайте, будь ласка, свій улюблений монолог.

(Актор читає монолог)

5 хв.

Кореспондент. Щиро дякую Вам, дорогі учні і Вам, Олександрє, за Ваш талант, за приємні солодкі хвилини спілкування з Вами, з чарівним мистецтвом, Бажаю Вам здоров'я і творчої наснаги. До наступних зустрічей. На все добре!

Вчитель. Дякую усім: і гостям нашого уроку, і активним учням. Наш урок закінчено. До побачення.

Список використаних джерел

1. Климова Л. В. Художня культура. 10 клас: Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів. Рівень стандарту. Академічний рівень. К.: Літера ЛТД, 2010. – 176 с.: іл.
2. Художня культура 10 кл. : Методичний посібник /Чен Н. В., Золотарьова О. І., Кондратова Л. Г. - 3-тє вид., перероб. – Х.: Вид група «Основа», 2013. – 87 с.: табл., схеми – (Серія «Мій конспект»).
3. Усі уроки художньої культури. 10 кл. Рівень стандарт {Текст}: Посібник для вчителя. Кондратюк Н.В., Санєєва Г.І. 2-ге вид., перероб. – Х.: Вид. група «Основа», 2011. – 239 с.: табл., схеми, рис.
4. Художня культура. 11кл. {Текст }: метод. посіб. – 2-ге вид. Кондратюк Н.В. – Х.: Вид. група «Основа», 2012. – 80 с.: табл., схеми. – (Серія «Мій конспект»).
5. Художня культура 10 кл. Тематичні розробки уроків. Рівень стандарту. Академічний рівень. Масол Л.М., Гайдамака О.В. – Х.: Видавництво «Ранок», 2010.
6. Барсегян О. С. Театр моїх учителів: (Про театр. шк. Курбаса) / О. С. Барсегян //Укр. театр. – 1993. - № 2 – с. 3-4.
7. Гордєєв С. І. Педагогічні традиції Леся Курбаса в творчості нар. артистки України Валентини Чистякової / С. І. Гордєєв //Культура України: Зб. ст. – Х., 1996. – Вип. 3. – с. 92-99.
10. Театральний Харків у ХХ ст. //Харків – моя Батьківщина: Навч. посіб. /За заг. ред. І. Ф. Прокопенка. – Х., 2003. – с. 439-450. – Із змісту: /Л. Курбас, «Березіль»/. – с. 444-446.
11. Седунова О. Остання вистава Курбаса на сцені «Березоля» /О. Седунова //Харків'яни. – 2002 – 8-13 січ. – с. 7.
12. Видатний митець ХХ ст.: (До 120-річчя від дня народження Леся Курбаса): Біобібліогр. інформ. посіб. /Упр. культури і туризму Харк. облдержадмін. Харк. обл. універс. наук. б-ка; Уклад.: Г. М. Єрофєєва, Л. О. Сашкова, Л. М. Федотова, Н. Ю. Казанцева. – Х., 2007. – 72 с.
13. https://uk.wikipedia.org/wiki/Леся_Курбас
14. https://uk.wikipedia.org/wiki/Куліш_Микола
15. www.ukrlit.net/author/kulish.
16. <https://ukrtvir.com.ua/biografiya-mikoli-kulisha>
17. https://wiki.library.kr.ua/index.php/Юра_Гнат
18. https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Ужвій_Наталія
19. <https://today.kiev.ua/teatr-im-ivana-franko>
20. www.opera.com.ua
21. <https://territoryterror.org.ua/uk/resources/calendar/details/>
22. <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Березіль>
23. <https://svitppt.com.ua/ukrainska-literatura/teatr-berezil.html>
24. https://ua.igotoworld.com/ua/poi_object/76253_teatr-im-shevchenko.htm

Додаток 1

Театральна культура ХХ ст.

Українське театральне мистецтво

- З 1907 р. в Києві почав діяти перший стаціонарний український театр М. Садовського;
- В 1915 р. І.Мар'яненко організував Товариство українських акторів;
- Почали діяти численні театри і трупи як в Наддніпрянській Україні так і в Галичині.

Корифеї українського театру

Театр

- "Поворотом до Європи" оголошує головний напрям своєї творчої діяльності видатний режисер-новатор **Лесь Курбас (1887-1937)**.
- У "Молодому театрі" (1916) вівся інтенсивний пошук нових експресивних засобів сценічної дії, яка відбивала б ритм сучасної епохи.

У 1922 р. створений театр "Березиль".

Лесь Курбас – актор, режисер, педагог

Група театру "Березиль"

Лесь Курбас

Гнат Юра

Микола Куліш

Від Чаплінки до Соловків...

Заслання на Соловки (1937)
Розстріл (1937)

Портфоліо драматурга:

Дата народження: 6 (18) грудня 1892

- Місце народження: Чаплінка, Дніпровський повіт, Таврійська губернія, Російська імперія
- Дата смерті: 3 листопада 1937 (44 роки)
- Місце смерті: ур. Сандармох, Медвежогорський район, Карельська АРСР, РРФСР
- Національність: українець
- Мова творів: українська, російська
- Рід діяльності: драматург
- Напрямок: модернізм
- Жанр: п'єса

Дружина драматурга згадує в "Спогадах про Миколу Куліша": «Працюючи над своїм "Миною", Микола якось зайшов до загсу і там прочитав список змінених прізвищ.

Там було прізвище Гімненко замінене на Алмазов. Це його так розсмішило, що вирішив вставити цей випадок у п'єсу».

Сатирична комедія
це драматичний твір, у якому за допомогою сатиричних засобів різко висміюються суттєві суспільні вади, зображуються смішні (комічні) події, персонажі.

Перші літературні спроби

Загалом у літературному розвитку Миколи Куліша містечко Олешки посідає особливе місце, адже тут він починає писати. Перші його твори — це сатиричні вірші, фелетони, епіграми, що з'являлися на сторінках унітарних рукописних журналів «Наша жизнь», «Колочка», «Стрела», «Веселе язичество», ініціатором і редактором яких він сам і був. Інші, недруковані твори поширювалися у списках серед підлітків та молоді, і згодом мали значний вплив на них.

В Олешках також з'являються перші драматичні спроби Куліша — колоритні малюнки з колісного життя. 1913 року він пише першу п'єсу «На рыбной ловле» російською мовою, що згодом лягла в основу комедії «Отак загинув Гуска».

У Харкові

З кінця 1929 — член президії нового літературного об'єднання «Пролітфронт». Проте з початком 1930-их років у житті Миколи Куліша настають трагічні сторінки життя: більшість його творів, що доти були досить популярними, зазнають великої політичної та естетичної критики. За допомогою пробільшовицьких літературних критиків та літературознавців творчість Миколи Куліша стає однією із негативних тенденцій у тогочасній українській літературі. Після прем'єри драми «Маклена Граса» її категорично не сприйняла публіка та вищі ешелони влади.

Сцени з фільму: «Мина Мазайло»

Початок ХХ ст. Провідні актори:

- М. Кропивницький
- І. Карпенко-Карий
- П. Сакаганський
- М. Садовський
- М. Заньковецька

Видатна українська актриса Наталія Ужвій

1926 року Наталія Ужвій, на запрошення Леся Курбаса, переїхала до Харкова. Майже на десять років вона пов'язала своє життя зі славетним режисером і театром «Березіль».

Кінець ХХ ст. Актори:

- Б. Ступка
- А. Розовцова
- А. Хастікова
- Н. Суржик
- Б. Боник
- Л. Кубик
- Л. Смародіна
- О. Зайціпровський
- В. Золотухо
- Л. Кабачникова
- О. Бондаренко
- В. Зайціпровський
- Ю. Гребельник
- Т. Назарова
- Ю. Мажуга

Харківський державний академічний драматичний театр ім. М.Т. Шевченка

Театр ім. І. Франка

Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Перлиною театрального життя Києва є Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка. Репертуар театру відзначається жанровим розмаїттям, адже тут проходять і психологічні п'єси, а також і комедії, музичні вистави, розвивається сучасна драматургія.

П'єси

ТЕАТР ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА 98 СЕЗОН

НАЗАР СТОДОЛЯ

П'єси

ТЕАТР ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА 98 СЕЗОН

КАЙДАШЕВА СІМ'Я

Богдан Ступка

Богдан Сильвестрович Ступка. Народився 27 серпня 1941 року в селищі Куликов (нині Львівська область України) - помер 22 липня 2012 року в Києві. Радянський і український актор театру і кіно. Народний артист Української РСР (1980), Народний артист СРСР (1991), Герой України (2011).

Ада Роговцева

Ада Миколаївна Роговцева - радянська і українська актриса театру і кіно. Народна артистка СРСР, Герой України, лауреат Державної премії України імені Олександра Довженка. Народилася: 16 липня 1937 р. (80 років), Глухів.

Національна опера України ім. М. Т. Шевченка

Львівський театр опери та балету

Львівський театр опери та балету

Вінницький академічний обласний ляльковий театр «Золотий ключик»

- Вінницький театр ляльок - один з найстаріших лялькових в Україні. Він був заснований в жовтні 1938 року.
- За свою історію колектив театру здійснив більше 250 нових постановок.
- У 1999 році Вінницький академічний обласний театр ляльок започаткував Міжнародний фестиваль театрів ляльок «Подільська лялька», німі один з найпопулярніших в Україні.

ТЕАТРАЛЬНЕ РІЗНОМАНІТТЯ

"Театр для літніх"   "Театр на воді"